

ความไม่รู้ ไม่ตระหนักในเรื่องเชื้อดื้อยา: ถอดรหัสผ่านมุมมองทางมานุษยวิทยา

ลือชัย ศรีเงินยวง กศ หว่านพีช และกานุพัฒน์ พุ่มพฤษ

มหาวิทยาลัยมหิดล

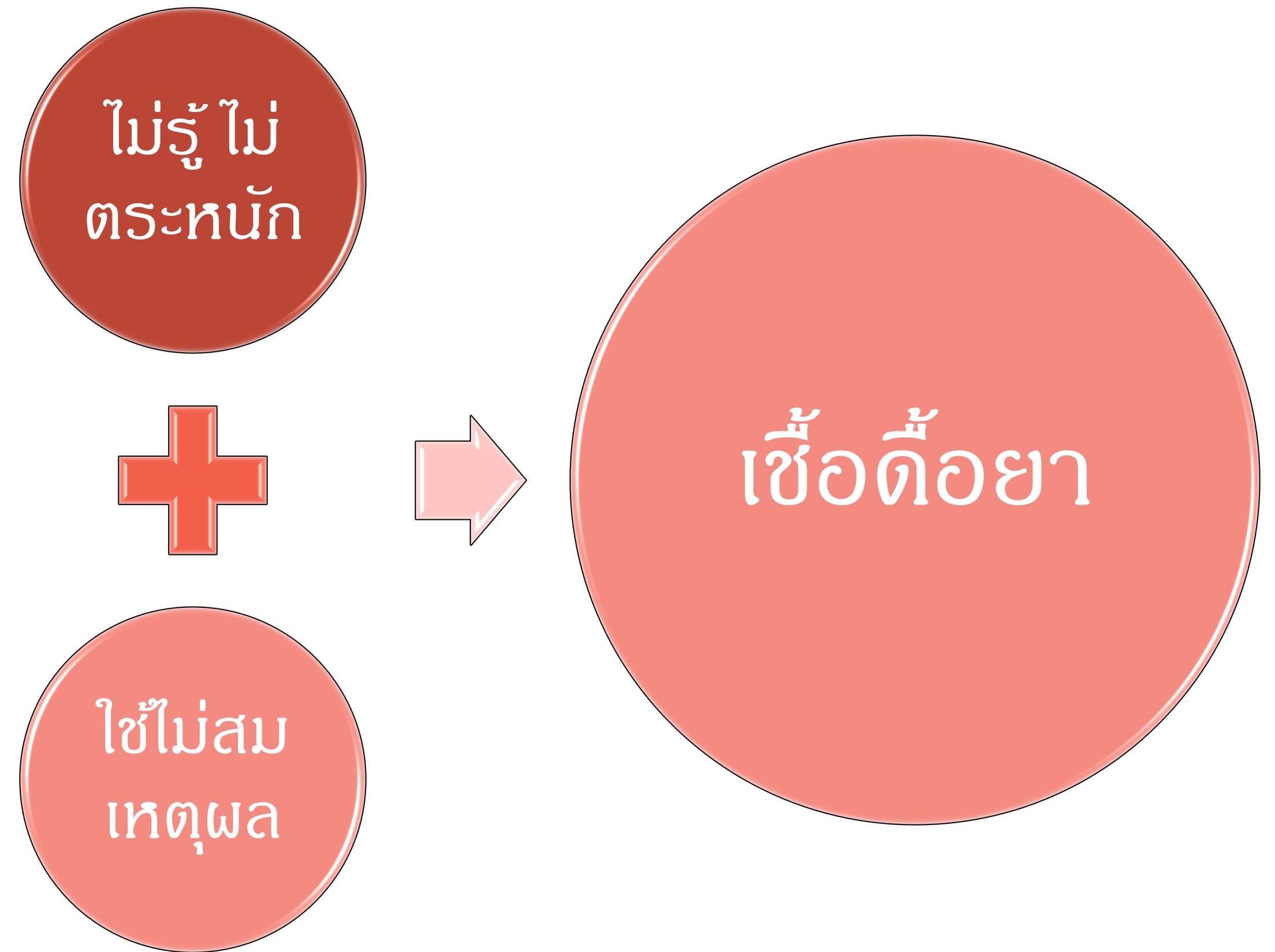
Photo credit: <https://www.underatree.org/our-blog/2018/12/3/is-ignorance-bliss>

LONDON
SCHOOL of
HYGIENE
& TROPICAL
MEDICINE

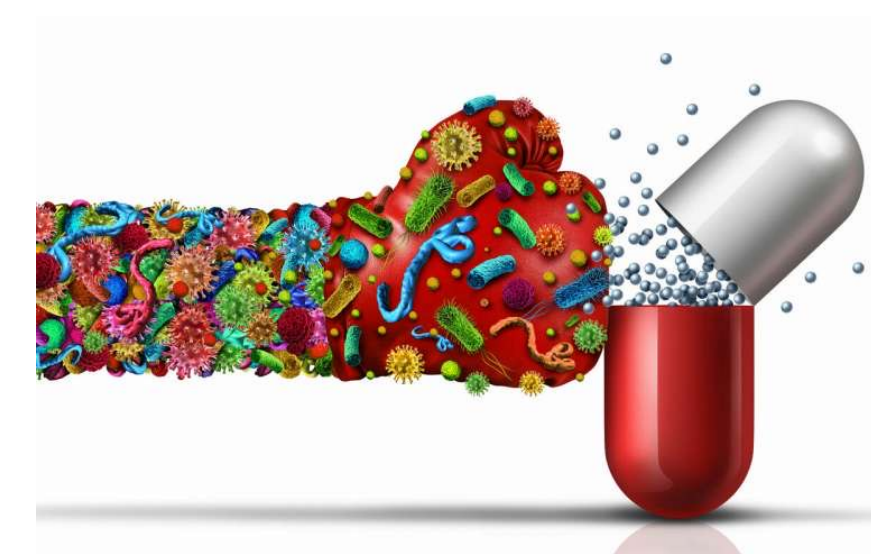
ตรรกะการแก้ปัญหาเชื่อตัวยา

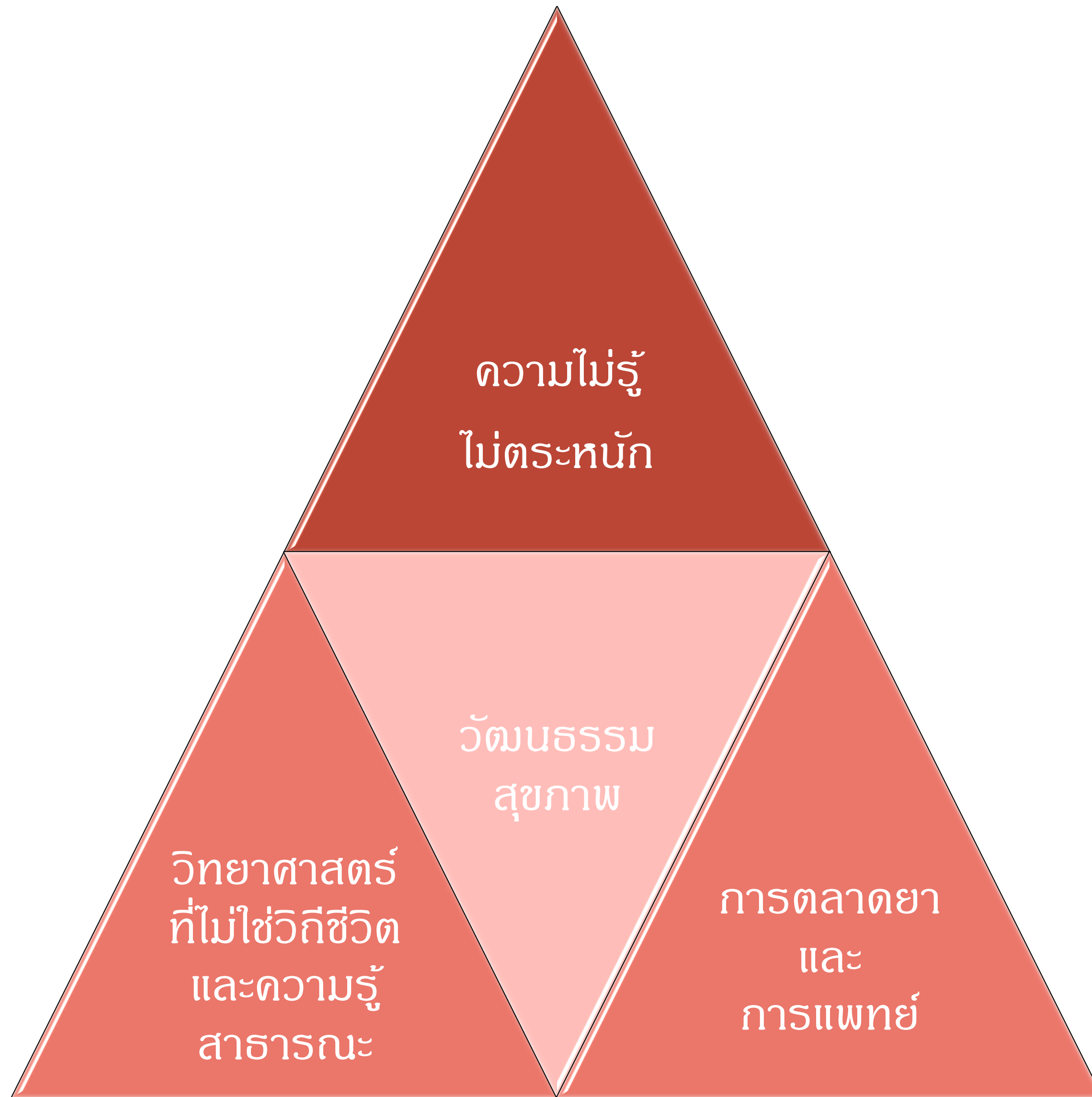
- การใช้ยาปฏิชีวนะมากเกินไปและใช้อย่างไม่ถูกต้อง = วิกฤติเชื่อตัวยา
- การไม่มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเชื่อตัวยา = การใช้ยาไม่ถูกต้อง ไม่มีเหตุผล
- การส่งเสริมความรู้ด้านเชื่อตัวยาและความตระหนักด้านการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างเหมาะสมแก่ประชาชน = ความรู้ที่ถูกต้อง ใช้ยาสมเหตุผล และ แก้ปัญหาเชื่อตัวยา

เชื่อโรค ยาแก้อักเสบ ในโลกของชาวบ้าน

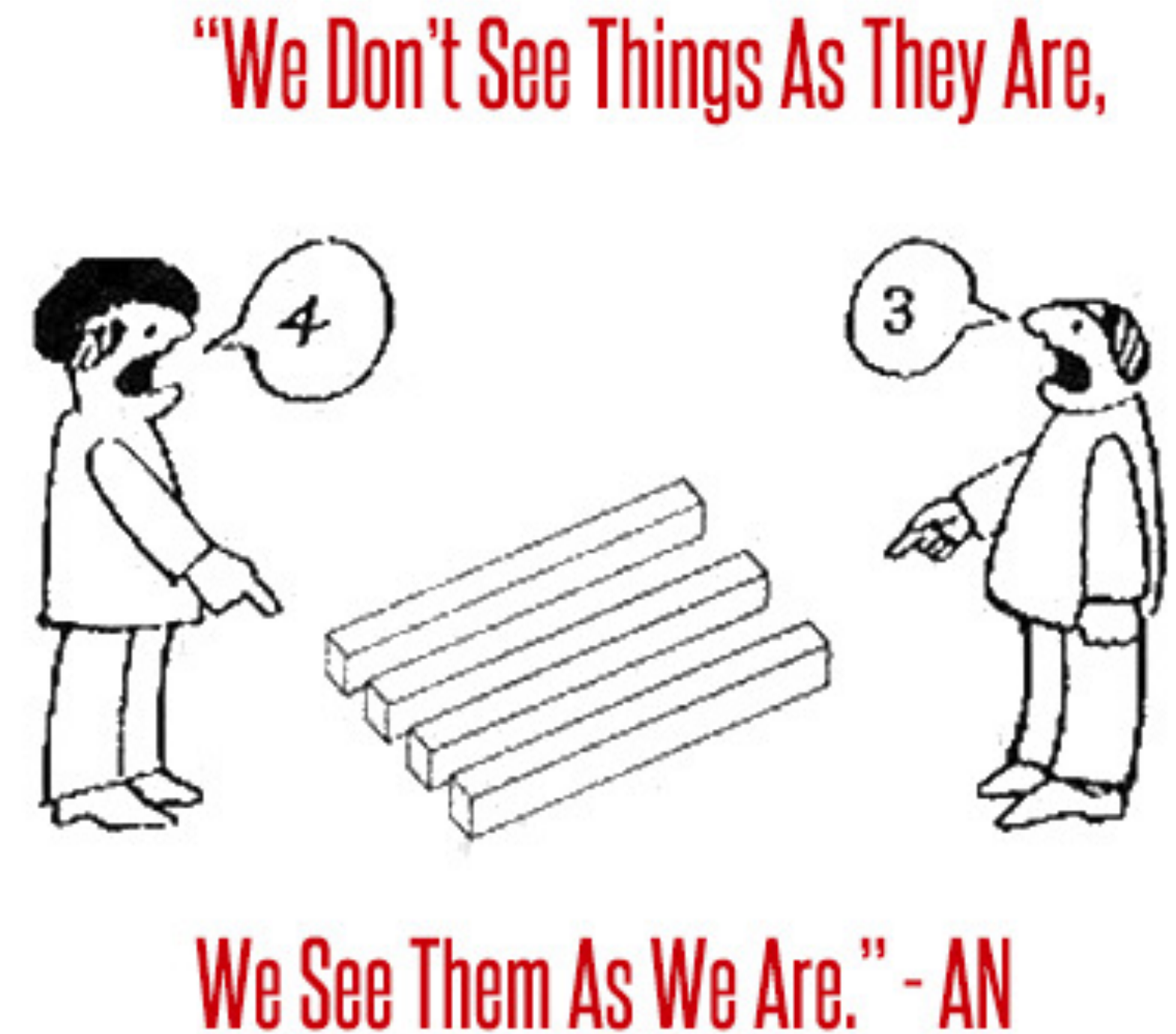
- “ยาฆ่าเชื้อไม่เหมือนยาแก้อักเสบ คนละตัว ไม่รู้ต่างกันยังไง ก็หมอว่าจี้ ยาแก้อักเสบคือยาแก้อักเสบ พอมันอักเสบมันก็จะมีอาการ คราวนี้ยาฆ่าเชื้อก็เข้ามาเลย การกินก็อาจจะพร้อมกัน หรือยาแก้อักเสบก่อนถ้าอาการยังน้อย แต่พออาการเริ่มเยอะ ฆ่าเชื้อมาเลย อันนี้หมอเป็นคนสั่ง”
- “ยาแก้อักเสบเป็นแคปซูลมี ดำ-แดง ดำ-เหลือง เขาบอกตัวยาเดียวกัน แต่เปลี่ยนปลอก ส่วนยาฆ่าเชื้อเป็นเม็ดรี ๆ ยาว ๆ สีขาว ถ้าแบบแคปซูลคือ สีขาว-ฟ้า”
- “ยาฆ่าเชื้อกับยาแก้อักเสบไม่เหมือนกัน คนละตัว ที่ได้มาคือ ชาว-ฟ้า และที่กินอยู่คือ สีขาว เม็ดใหญ่ ๆ”
- เคยเห็นเชื่อโรคไหม? “ไม่เคย ไม่เคย ดงมีแต่หมอเท่านั้นแหละที่จะได้เห็น เป็นหน้าที่ของเขา เราจะไปเห็นจากไหนได้”
- “ตัวยาก็คือกินยาแล้วไม่หายต้องเปลี่ยนยา อันนี้หมายถึงยาทั่วไป เชื่อตัวยาก็หมายถึงยาตัวนี้มันไม่สามารถทำให้หายได้ต้องเปลี่ยนยาใหม่ อย่างเช่น กินซาร่าไม่หาย ต้องกินทิฟฟี่ เหมือนคนถูกกับยา แบบกินแล้วหาย เหมือนถูกกับหมอ ไปหาหมอดคนนี้แล้วหาย”
- ฯลฯ

**ความรู้ ความไม่ตระหนัก
คืออาการของปัญหา**

- วัฒนธรรมนำเข้า
- วัฒนธรรมเดิม (อักษะบแพล ฝี่ หนอง)
- เชื่อโรคกับโลกที่ห่างไกล

- Cultural reinterpretation
- Commoditization of cleanliness and microbes

Popularization of science

ทำวิทยาศาสตร์ให้เป็นวัฒนธรรมและ
วิถีชีวิต และ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์
เป็นความรู้ของสาธารณะ

บทสรุป

- ความไม่รู้หรือรู้ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเชื้อดื้อยาและการใช้ยาปฏิชีวนะเป็นเพียงส่วนโผล่พ้นน้ำของภูเขาน้ำแข็ง
- โดยมีเหตุปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และการตลาดอันซับซ้อนเป็นฐานรองรับอยู่ข้างใต้
- การแก้ปัญหานี้ ไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยการให้ความรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หากแต่ต้องจัดการกับจุดด่างดำในระดับโครงสร้างและวิธีคิด และต้องดำเนินมาตรการที่มีเป้าหมายระยะยาว

